

Махмурова-Дишлюк О.П.

Науково-дослідний інститут публічного права

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ В АСПЕКТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У статті розкритий адміністративно-правовий статус Міністерства внутрішніх справ в аспекті забезпечення прав свободи людини і громадянина. Доведено, що його характерними функціями в умовах воєнного стану є охорона Вітчизни та звільнення тимчасово окупованих територій її військовослужбовцями від російських окупантів. Військовий та поліцейський захист державного кордону. Спасіння людей та надання поліцейських послуг працівниками поліції. Рятування людей професіоналами Державної служби України з надзвичайних ситуацій від наслідків враження російськими терористами. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України в умовах воєнного стану в Україні став практично героїчним. Її військовослужбовці не просто беруть участь у відсічі збройній агресії проти України. Вони на рівні, з військовослужбовцями Збройних сил України успішно ведуть бойові дії по обороні Вітчизни, захисту громадян від російських терористів. Зроблено висновок, що в умовах воєнного стану в діяльності підрозділів Національної гвардії України надається перевага воєнним функціям щодо оборони Вітчизни, а не поліцейським. З'ясовано, що головними функціями Державної прикордонної служби України умовах воєнного стану є забезпечення системи заходів оборони державної кордону України, з готовністю до відбиття повномасштабного вторгнення зі сторони республіки Білорусь та тієї частини російської федерації з якої ще не здійснюється військове вторгнення. Безпосередня бойова оборона Вітчизни на лінії зіткнення в спільному розрахунку сил оборони. Здійснення прикордонних поліцейських функцій на кордоні ЄС та республікою Молдова. Особливістю адміністративно-правового статусу Державної служби України з надзвичайних ситуацій є те, що вона практично перетворилась на публічну сервісну службу рятування життя і здоров'я людей в умовах ліквідації наслідків ракетних, авіаційних артилерійських обстрілів населених пунктів, забезпечення розмінування територій, спасіння людей з зони затоплення після підриву російськими терористами водяних накопичувачів.

Ключові слова: *військовослужбовець, життя і здоров'я, оборона вітчизни, охорона державного кордону, поліцейський, поліцейські послуги, рятувальник, спасіння, функція.*

Постановка проблеми. В системі центральних органів виконавчої влади особливе місце належить Міністерству внутрішніх справ України. До його складу не тільки входить найбільша кількість посадових осіб серед інших центральних органів виконавчої влади, однак й широка палітра виконавчих функцій. Саме на підрозділи та посадових осіб припадає найбільше навантаження щодо публічного забезпечення прав, свобод та законних інтересів громадян в умовах повномасштабного вторгнення російських терористичних військ в Україну. Здійснення заходів щодо спасіння громадян після ракетних і бомбових ударів, евакуації осіб з зони бойових дій, здійснення заходів щодо розмінування. Крім того значна частина військовослужбовців Національної Гвардії України, Державної прикордонної служби

України в єдиному розрахунку сил оборони безпосередньо обороняють Український народ на лінії бойового зіткнення, звільняють тимчасово захоплені території окупантами. Багато кращих синів України з числа працівників МВС України загинула та отримали бойові поранення.

Отже, в умовах воєнного стану адміністративно-правовий статус підрозділ та посадових осіб Міністерства внутрішніх справ піддався значній корекції з притаманних до цього в основному поліцейських функцій до безпосередньої оборони Вітчизни, забезпечення прав людини і громадянина на життя і здоров'я в умовах воєнного стану. Саме розкриттю цих тенденцій і буде присвячена аналізована стаття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми адміністративно правового забез-

печення прав свободи людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні звертали свою увагу вітчизняні вчені М. Алексійчук, Н. Армаш, В. Бібік, С. Бескоровайний, Я. Букреев, А. Вишневецький, В. Галуцько, І. Глобенко, П. Діхтієвський, Я. Журавель, М. Доненко, І. Дзюба, В. Біла, В. Колпаков, Т. Короткий, О. Кузьменко, О. Куракін, В. Іванченко, О. Романова, В. Зьолка, О. Осауленко, С. Марущенко, І. Підберезних, О. Правоторова, Ю. Радковець, Є. Руденко, О. Савинець, С. Сірий, О. Сікорський, Т. Тарахонич, Г. Христова на ін. Проте вони аналізовану нами проблематику безпосередньо не аналізували, а зосереджували свої наукові пошуки на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства та практики діяльності публічної адміністрації сформулювати особливості адміністративно-правового статусу Міністерства внутрішніх справ в аспекті забезпечення прав свободи людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, якому підпорядкована Національна поліція, Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України, Служба цивільного захисту. Воно є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; міграції, зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [1].

І Дзюба доводить доцільність об'єднання напрямків діяльності МВС такі основні групи: забезпечення боротьби з правопорушеннями та безпосереднє розкриття тяжких злочинів, що мають міжрегіональний і міжнародний характер або викликали широкий громадський резонанс;

забезпечення діяльності підпорядкованих органів щодо охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки; забезпечення діяльності підпорядкованих органів щодо надання фізичним та юридичним особам адміністративних послуг, а в деяких випадках – безпосереднє надання таких; видача дозволів щодо окремих об'єктів дозвільної системи тощо); ресурсні (кадрове, інформаційне, правове, методичне, фінансове, матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення); управлінські – аналіз, прогнозування, планування, організація, координація, регулювання, контроль [2].

Найбільш чисельним відокремленим підрозділом МВС України є Національна поліція. Згідно з однойменним Законом від 2 липня 2015 р. № 580-VIII вона є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [3].

Враховуючи ситуацію воєнного стану, а також тимчасову окупацію певних територій України завжди потрібно пам'ятати норми Декларацію про поліцію Парламентської Асамблеї Ради Європи. Згідно з якою поліцейський має продовжувати виконувати свої завдання із захисту громадян та власності під час війни та ворожої окупації на користь громадянського населення. У зв'язку з чим він не може мати статусу «сторони конфлікту» та до нього не застосовуються положення Третьої Женевської конвенції про поводження з військовополоненими [4].

Відповідно до закріплених в актах Ради Європи положень, поліція є не військовим формуванням, а службою, яка надає суспільству послуги по забезпеченню безпеки та правопорядку, таким чином поліція повинна бути демілітаризована. Важливою гарантією демілітаризованості поліції є її незалежність від інших органів влади та органів місцевого самоврядування, поліцейські повинні бути публічними службовцями, а не військово-вслужбовцями [5].

Тим самим, повністю треба погодитися з висновком Головного науково-експертного управління Апарату Верховної ради України, що розповсюдження на поліцейських правових норм, пов'язаних зі здійсненням військового обов'язку та порядку несення військової служби за існуючої законодавчої бази не видається можливим [6].

Отже, на наш погляд, поліцейські в умовах воєнного стану мають нести службу у відповідності до норм профільного Закону України «Про Національну поліцію», зокрема виключно ним регулюється застосування ними вогнепальної зброї.

На відміну від поліцейській військовослужбовці Національної гвардії України можуть виконувати як поліцейські так й військові функції. Адже вона є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Національна гвардія України бере участь у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони [7].

Дуже гідно показали і показують себе військовослужбовці Національної гвардії України при відбитті збройної російської терористичної агресії. Приклади, подвигів військовослужбовців Національної гвардії України: підрозділу спеціального призначення «Азов» військової частини 3057 [8], які героїчно в повному оточенні тривалий час обороняли та захищали мирне населення м. Маріуполя [9]; військовослужбовця строкової служби, який збив уже сім ворожих повітряних цілей, у тому числі шість літаків й одну крилату ракету, [10] двадцятирічного командир взводу 3 бригади оперативного призначення імені полковника Петра Болбочана Героя України Є. Громадського, який разом з підлеглими побратимами та групою добровольців, яких очолив його батько О. Громадським (полковником запасу, який героїчно

загинув в тому бою) успішно протягом дня тримали оборону на околиці Харкова в перший день повномасштабного вторгнення російських військ в Україну [11].

Отже, адміністративно-правовий статус військовослужбовців Національної гвардії України в аспекті забезпечення прав свободи людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні став практично героїчним. Вони не просто беруть участь у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України. Вони на рівні, з військовослужбовцями Збройних сил України успішно ведуть бойові дії по обороні Вітчизни, захисту громадян від російських терористів. Іншими словами в умовах воєнного стану в діяльності підрозділів Національної гвардії України надається перевага воєнним функціям щодо оборони Вітчизни, а не поліцейським.

Згідно з профільним однойменним Законом України 3 квітня 2003 р. №661-IV на Державну прикордонну службу України покладаються завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні. Основними функціями Державної прикордонної служби України є: охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму; здійснення прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення та ін. [12]. Військовослужбовці, які проходять військову службу в органах Держприкордонслужби, поділяються на рядовий склад, сержантський і старшинський склад, офіцерський склад [13].

В умовах ведення бойових дій підрозділи прикордонних військ боронять у найжорстокіших боях міста Бахмут, Авдіївку, Мар'їнку, інші міста і села Донбасу, рішучість, з якою прикордонники у складі Сил оборони України звільняли від окупанта Київщину, Харківщину, Херсонщину та північні регіони України [14]. Так наприклад, на початку повномасштабного вторгнення в одному з населених пунктів Донеччини ворог переважними силами, за підтримки танку та броньованих машин, пішов у наступ. Група прикордонників разом із побратимами з Сил оборони прийняли нерівний бій. Прикордонник помітив ворожу

гранату, яка прилетіла на їхню позицію. Не роздумуючи ні секунди, наш герой викинув гранату подальше. Своїм сміливим вчинком прикордонник врятував побратимів від загибелі [15]. В першу половину жовтня 2023 р. військовослужбовці Державної прикордонної служби України мужньо тримають позиції, знищують десятки одиниць техніки, сотні російських терористів щоденно під Авдіївкою [23].

Використовуючи традицію відваги військовослужбовців Державної прикордонної служби України Міністерство внутрішніх справ на початку лютого 2023 р. розпочало формування штурмових бригад «Гвардія наступу» в Державній прикордонній службі, у складі 8 підрозділів, один з них – «Сталевий кордон» [16].

Отже, головними функціями Державної прикордонної служби України умовах воєнного стану є: забезпечення системи заходів оборони державної кордону України, з готовністю до відбиття повномасштабного вторгнення зі сторони республіки Білорусь та тієї частини російської федерації з якої ще не здійснюється військове вторгнення; безпосередня бойова оборона Вітчизни на лінії зіткнення в спільному розрахунку сил оборони; здійснення прикордонних поліцейських функцій на кордоні ЄС та республікою Молдова; військова та поліцейська охорона державного кордону України, що проходить по водій й морській поверхні. Здійснення охорони державного кордону в аеропортах (повітряного) в період повномасштабного вторгнення не здійснюється. А вже над Україною діє заборона польотів [17].

Державна служба України з надзвичайних ситуацій є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності. Основними завданнями ДСНС є: реалізація державної політики у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності та ін [18].

В народі працівників ДСНС по праву називають «рятувальниками». Ліквідація наслідків ворожих обстрілів, гасіння пожеж, розбір завалів, розмінування українських територій – усе це лише частина щоденної титанічної роботи рятувальників. Складний та ризикований шлях об'єднує людей героїчними вчинками та протистояннями. І кожен успішно подоланий виклик має найціннішу нагороду – збережені життя. Рятувальники з початку повномасштабної війни врятували понад 11600 людей, 5357 – дістали з-під завалів зруйнованих ворогом будівель, 3009 врятовано з побутових пожеж, 2112 – на об'єктах гірничої галузі, 564 – у горах, 476 – на водоймах, 141 – під час ліквідації надзвичайних ситуацій [19]. Ярким прикладом рятування є спасіння у Херсонській області підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій із зони підтоплення врятували 672 людини, серед яких 30 дітей і 40 маломобільних осіб, після підриву російськими терористами Каховської ГЕС [20].

Отже, особливістю адміністративно-правового статусу Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану є те, що вона практично перетворилась на публічну сервісну службу рятування життя і здоров'я людей в умовах ліквідації наслідків ракетних, авіаційних артилерійських обстрілів населених пунктів, забезпечення розмінування територій, спасіння людей з зони затоплення після підриву російськими терористами водяних накопичувачів. При цьому рятувальники ДСНС майже постійно добровільно наражають себе на смертельну небезпеку. Багато з них гине та отримують поранення (травми) під час виконання своїх службових обов'язків. Приклад, 6 травня 2023 р. унаслідок обстрілу з боку сил російських терористів Херсонській області загинули шестеро співробітників Державної служби України з надзвичайних ситуацій [21].

Отже, адміністративно-правовий статус Міністерства внутрішніх справ в аспекті забезпечення прав свободи людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні характеризується в першу чергу функціями охорони Вітчизни та звільнення тимчасово окупованих територій її військовослужбовцями від російських окупантів, військового та поліцейського захисту державного кордону, спасіння людей та надання поліцейських послуг працівниками поліції, рятування людей від наслідків враження російськими терористами професіоналами Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Список літератури:

1. Армаш Н. Адміністративно-правовий статус керівників органів виконавчої влади: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2005. 18 с.
2. Дзюба І. Адміністративно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ як центрального органу виконавчої влади України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 21 с.
3. Про національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. ст. 379.
4. Декларація про поліцію. Резолюція від 8 травня 1979 р Парламентська асамблея Ради Європи. 2023. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/159808__159808
5. Добровінський А. Європейські стандарти діяльності поліції та їх реалізація в Україні. Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України. Харків, 2019. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11_04_2019/pdf/47.pdf
6. Висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законів України щодо врегулювання окремих питань діяльності Національної поліції України під час дії воєнного стану». Головне науково-експертне управління Апарату Верховної ради України. 2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1688777>
7. Про Національну гвардію України. Закон України 13 березня 2014 р. № 876-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 17. Ст. 594.
8. Про Азов. 2023. Азов. <https://azov.org.ua/pro-nas/>
9. Боднарєв М. Як захищалась сталь: хроніка оборони Азовсталі. Суспільні новини. 2022. URL: <https://suspilne.media/267722-ak-zahisalas-stal-hronika-oboroni-azovstali/>
10. Строчковик Національної гвардії України (НГУ) збив уже сім ворожих повітряних цілей, у тому числі й одну крилату ракету. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3538742-nacgvardiec-zbiv-sist-vorozih-litakiv-i-krilatu-raketu.html>
11. Пам'яті Олега Громадського, легендарного полковника у відставці. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3678686-pamati-olega-gromadskogo-legendarnogo-polkovnika-u-vidstavci.html>
12. Про Державну прикордонну службу України. Закон України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV.
13. Про Положення про проходження громадянами України військової служби в Державній прикордонній службі України. Указ Президента України від 29 грудня 2009 р. № 1115. Урядовий кур'єр офіційне видання від 31.12.2009. № 245.
14. Героїзм, надійність та стійкість прикордонних військ зроблять потужний внесок у відновлення державного кордону України – Президент у День прикордонника. Президент України Володимир Зеленський. 2023. URL: <https://www.president.gov.ua/news/geroyizm-nadijnist-ta-stijkist-prikordonnih-vijsk-zroblyat-p-82569>
15. Група прикордонників разом з побратимами з Сил оборони прийняли нерівний бій з російськими окупантами на Донбасі. УНІАН. 2022. URL: <https://www.unian.ua/war/vryatuvav-pobratimiv-u-dpsu-rozprovili-pro-podvig-ukrajinskogo-prikordonnika-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11805282.html>
16. Сталевий кордон: усе, що потрібно знати про нову бригаду Держприкордонслужби. Львівська обласна військова адміністрація. 2023. <https://loda.gov.ua/news/56964>
17. Собєнко Н. Заборона на польоти над Україною збережеться до 2029. 2023. Суспільні новини. URL: <https://suspilne.media/442005-zaborona-na-poloti-nad-ukrainou-zberezetsa-do-2029-eurocontrol/>
18. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. Урядовий кур'єр офіційне видання від 25.12.2015. № 242.
19. Лобурак Ю. Цифри вражають: скільки людей врятувала ДСНС за час повномасштабної війни. 2023. URL: https://24tv.ua/skilki-lyudey-vryatuvala-dsns-vid-pochatku-povnomasshtabnoyi_n2393757
20. У Херсонській області підрозділи Державної служби з надзвичайних ситуацій із зони підтоплення врятували 672 людини, серед яких 30 дітей і 40 маломобільних осіб. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3721277-iz-zoni-pidtoplenna-na-hersonsini-vratuvali-vze-672-ludini-dsns.html>
21. Шість співробітників ДСНС загинули внаслідок обстрілу на Херсонщині – голова ДСНС. Радіо Свобода. 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dsns-rozminuvannya-6-zahybyh-obstril-rf/32399818.html>
22. Авдіївка сьогодні! 10 тисяч окупантів та сотні одиниць техніки готують до. Факти ICTV. 2023. https://www.youtube.com/watch?v=61n6VEU-6_w

Makhmurova-Dyshliuk O.P. ADMINISTRATIVE-LEGAL STATUS OF THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE IN TERMS OF ENSURING HUMAN AND CIVIL RIGHTS AMIDST MARTIAL LAW IN UKRAINE

The article reveals the administrative and legal status of the Ministry of Internal Affairs in the aspect of ensuring the rights of freedom of man and citizen. It has been proven that its characteristic functions in the

conditions of martial law are the protection of the Motherland and the liberation of temporarily occupied territories by its servicemen from the Russian occupiers. Military and police protection of the state border. Rescue of people and provision of police services by police officers. Rescue of people by professionals of the State Emergency Service of Ukraine from the consequences of shelling of the civilian population by Russian terrorists. The administrative and legal status of the National Guard of Ukraine under the conditions of martial law in Ukraine has become practically heroic. Its servicemen do not simply participate in repelling armed aggression against Ukraine. They are on a par with the servicemen of the Armed Forces of Ukraine, who are successfully conducting military operations for the defense of the Motherland and the protection of citizens from Russian terrorists. It was concluded that in the conditions of martial law in the activities of the units of the National Guard of Ukraine, priority is given to the military functions of the defense of the Motherland, and not to the police. It has been found that the main functions of the State Border Service of Ukraine under martial law conditions are to provide a system of measures to defend the state border of Ukraine, with readiness to repel a full-scale invasion from the Republic of Belarus and that part of the Russian Federation from which a military invasion has not yet taken place. Direct combat defense of the Motherland on the line of contact in the joint calculation of defense forces. Implementation of border police functions on the border of the EU and the Republic of Moldova. The peculiarity of the administrative and legal status of the State Emergency Service of Ukraine is that it has practically turned into a public service for saving people's lives and health in the conditions of liquidation of the consequences of rocket and air artillery shelling of populated areas, ensuring demining of territories, rescuing people from flooded zones after Russian terrorists blew up water reservoirs.

Key words: *defense of the motherland, functions, life and health, lifeguard, police services, policeman, protection of the state border, salvation, serviceman.*